

NEVŞEHİR'DE GÜNÜMÜZE ULAŞAMAYAN BİR OSMANLI YAPISI: TAHTALI KAHVEHANE
A NON-SURVIVED OTTOMAN COFFEE HOUSE IN NEVŞEHİR: TAHTALI COFFEE HOUSE

Doç. Dr. Savaş MARAŞLI
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen
Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü
savasmarasli@nevsehir.edu.tr
ORCID No: 0000-0002-6685-9438

Emre BECERİR
Nevşehir Belediyesi
emre.becerir@gmail.com
ORCID No: 0000-0003-4950-6021

ÖZET

Kapadokya Bölgesi, Doğal ve Arkeolojik Sit Alanlarının yanı sıra Osmanlı'nın geç dönemine ait sivil mimari örneklerin değeri ile de ön plana çıkmaktadır. Özellikle Ürgüp, Göreme, Avanos, İbrahimpaşa, Ortahisar, Mustafapaşa ve Nevşehir Kalesinin etrafında bu tarz yapıların günümüze ulaşan varlığı gözlemlenmektedir. Ancak çoğu, doğal ya da insan faktöründen dolayı bakımsız kalmış, terkedilmiş ya da yıkılarak günümüze ulaşamamıştır. Bu yapılardan biri de Tahtalı Kahvehanedir. Tümüyle yıkılmış ve günümüze ulaşamamış, şehrin silüetinde önemli yer tutan ya da tarihi bir kompozisyon özelliği taşıyan yapıların yeniden yapılması restitüsyon, restorasyon ve rekonstrüksiyon alanlarında uygulamaya yönelik adımlar olarak görülebilir. Diğer taraftan geleneksel yapım tekniği, malzeme, plan, mimari ve bezeme özelliklerinin sürdürülebilirliği yönüyle de sanat tarihi araştırmalarına kaynak teşkil eder. Tarihe tanıklık etmiş bu türden yapıların korunması muhakkak gerekli olsa da korunamadığı durumlarda fotoğraflardan, mimari izlerinden, sözlü ve yazılı kaynak araştırmalardan yola çıkarak tekrar ayağa kaldırılması önemlidir. Bu çalışmada bahsedilecek Tahtalı Kahvehane erken örneklerini 16. yüzyılda İstanbul'da gördüğümüz kahve mekânlarının taşradaki yerel bir uygulamasıdır. Yapının aslına sadık kalınarak yeniden inşa edilmesinin kale çevresindeki tarihsel silüetin sürekliliğinin korunmasına da yardımcı olacağı kanaatindeyiz.

ABSTRACT

Cappadocia, along with its natural and archaeological sites, is well-known for exhibiting important examples of civil architecture from Late Ottoman era. Especially, around Ürgüp, Göreme, Avanos, İbrahimpaşa, Ortahisar, Mustafapaşa and Nevşehir Castle, examples of civil architecture which survived until today can be seen. However, many of the constructions fell into ruins due to the natural or human factors, deserted or were destroyed therefore they did not reach to-day. One of these structures is the building known as Tahtalı Kahvehane (Tahtalı Coffee House). The reconstruction of buildings, which are destroyed completely and could not survive but important for the city's historical environment and carrying historical identity, can be regarded as steps for practicing in departments of restitution, restoration and reconstruction. Moreover, it constitutes a source for art historical study with its important role on sustainability of conventional construction techniques, material, plan and characteristics of architecture and decoration. Although it is necessary to conserve this type of buildings which are considered as witnesses of history, in some conditions which they could not be protected it is important to reconstruct them by relying on photographic sources, architectural traces and verbal and textual resources. Tahtalı Kahvehane, which is the building this paper concerned, is the local example of coffee houses which are those earliest examples dated back to 16th century in Istanbul. We suppose that reconstructing the building by giving priority to its originality will help to protect sustainability of historic environment around the castle.

Geliş Tarihi:

13.07.2021

Kabul Tarihi:

05.10.2021

Yayın Tarihi:

30.12.2021

Anahtar Kelimeler

Nevşehir
Kahve Kültürü
Tahtalı Kahvehane

Keywords

Nevşehir
Coffee Culture
Tahtalı Coffee House

<https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.970861>

Maraşlı, S. ve Becerir, E. (2021). Nevşehir'de Günümüze Ulaşamayan Bir Osmanlı Yapısı: Tahtalı Kahvehane. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 2196-2211.

GİRİŞ

Kapadokya Bölgesi Doğal ve Arkeolojik Sit Alanlarının yanı sıra Geç Dönem Osmanlı'ya ait sivil mimari örneklerin değeri ile de ön plana çıkmaktadır. Özellikle Ürgüp, Göreme, Avanos, İbrahimpaşa, Ortahisar, Mustafapaşa ve Nevşehir Kalesi etrafında sivil mimari örneklerin günümüze ulaşan varlığı gözlemlenmektedir. Nevşehir kent merkezinde kalenin kuzeydoğusundan başlayıp güneye, Göre Kasabası sınırlarına kadar eğimli arazide bu dönemlere ait yapılar ulaşmıştır. Ancak çoğu yapı doğal ya da insan faktöründen dolayı bakımsız kalmış ve terk edilmiştir. Son yüz yılda ortaya çıkan hızlı kentleşme baskısı, kale çevresinde sivil mimari yapıların mevcut durumunu koruyamaması veya yıkılmasına neden olmuş, bu durum kentsel morfolojiyi de değiştirmiştir. Oysa bir kentin sahip olduğu taşınmaz kültür varlıkları, kent kimliğini şekillendiren önemli unsurların başında gelir. Kent kimliği, kentin imajını etkileyen her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçimlerinin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür (Çöl, 1998: 14).

Tümüyle yıkılmış ve günümüze ulaşmamış, şehrin silüetinde önemli yer tutan ya da tarihi bir kompozisyon özelliği taşıyan bazı yapıların yeniden yapılması restitüsyon, restorasyon ve rekonstrüksiyon alanlarında uygulamaya yönelik adımlar olarak görülebilir. Diğer taraftan geleneksel yapıım tekniği, malzeme, plan, mimari ve bezeme özelliklerinin sürdürülebilirliği yönüyle de sanat tarihi araştırmalarına kaynak teşkil eder. Tarihe tanıklık etmiş bu yapıların korunması muhakkak gerekli olsa da korunamadığı durumlarda mimari izlerinden, sözlü ve yazılı kaynak araştırmalardan yola çıkarak tekrar ayağa kaldırılması önemlidir. Çünkü yapıldıkları dönemin özgün örnekleri olan bu yapılar aynı zamanda tarihi birer belgedir.

Bu çalışmada bahsedilecek Tahtalı Kahvehane erken örneklerini 16. yüzyılda İstanbul'da gördüğümüz kahve mekânlarının taşradaki yerel bir uygulamasıdır. Bölgenin mimari üslubunu üzerinde barındıran nitelikleri nedeniyle öne çıkan yapı, işlevi nedeniyle dönemin toplumsal olaylarının tartışıldığı, sanat siyaset ve edebi çevrelere ev sahipliği yapan kamusal mekân özelliği gösterir. Yapının aslına sadık kalınarak yeniden inşa edilmesinin kale çevresindeki tarihsel silüetin sürekliliğinin korunmasına da yardımcı olacağı kanaatindeyiz.

1. MUŞKARA'DAN NEVŞEHİR'E

Nevşehir'in eski merkezini oluşturan kale ve yakın çevresi 18. yüzyıla kadar yaklaşık bir köy görünümündedir. "Muşkara" olarak bilinen köy, 16. yüzyılın başında Niğde Sancağı altındaki Ürgüp kazasının Uçhisar Nahiyesine bağlıdır. Köyün 61 vergi hânesi ve 105 nefer kaydı bulunmaktadır (BOA, TD 455, 810-811). 1584 yılına ait vergi kayıtlarında ise nüfusu 1000 civarında Müslüman ve gayrimüslim olarak iki dini gruptan oluşmaktadır (Şahin, 2007: 65). Nevşehir ve çevresindeki yerleşimlerde önemli sayıda gayrimüslim tebaanın yaşadığı bilinmektedir (Hild ve Restle, 1981: 45-46). Kapadokya sakinlerinin, özellikle Kayseri, Niğde, Aksaray üçgeni ile kabaca çevrelenen alanda ve çok sayıda yer üstü ve yer altı mağaralarında yaşadığından bahsedilir (Hild ve Restle, 1981: 46). H.1299/1881-82 tarihli Konya Vilayet Salnamesinde Nevşehir ve çevre kazalardaki sadece erkek nüfusun tespit edildiği bilgilere göre Nevşehir'de 11121 Müslüman, 3526 Rum, 184 Ermeni, 8 Protestan, 52 Katolik nüfus yaşamaktadır (Kaya, 2006: 199-200). Cumhuriyet yıllarının hemen öncesinde özellikle azınlıkların yaşadığı Nevşehir kent merkezinde hızlı nüfus artışı ile birlikte kentsel doku da genişlemeye başlamıştır. Bu dönemde kale çevresinde kilise, okul ve çok sayıda konak inşa edildiği bilinmektedir. 1924 yılındaki nüfus mübadelesi ile Hıristiyan nüfusun Balkan göçmenleri ile yer değiştirmesi ve 1950'lerden itibaren yamaç yerleşimlerinin birçoğunun afet bölgesi ilan edilerek boşaltılması¹ bu bölgede bulunan çok sayıda tarihi yapının bakımsız kalarak yıkılmasına sebep olmuştur (Sağcan, 2008: 55-56).

¹ Nevşehir Kalesi'nin güneyinde Cumhuriyet Mahallesi'nin tepesinde bulunan Kahveci Dağı'nda kaya kopmaları bulunduğundan dolayı alan afete maruz bölge ilan edilmiştir. Nevşehir Belediyesi'nin arşivlerinde yapılan araştırmalarda, geçmişte de bu bölgede benzer durumların yaşanmış olduğu anlaşılmıştır. 17.02.1983 ve 06.09.1991 tarihlerinde jeolojik etütler yapılmış olduğu ve

Onsekizinci yüzyıl başlarında Damad İbrahim Paşa'nın, bugünkü Nevşehir'in yerinde bir köy olan Muşkara'yı şehir olarak yeni baştan imar ettirme çabaları bölge için yeni gelişmelere sahne olmuştur. Osmanlı Dönemi öncesi yerleşimi hakkında bilgiler ise kısıtlıdır. Selçuklu Döneminde yapıldığı söylenen bir kale (Şahin, 2007: 65) ve 13. yüzyıl geç Bizans Dönemine ait resimli bir kilise² Orta Çağ izleri olarak değerlendirilebilir. Bu tarihten itibaren 18. yüzyıla kadar bir köy görünümünde olan Muşkara'da fiziki, mimari ve demografik değişimler bu tarihten sonra başlar. III. Ahmed'in Damadı İbrahim Paşaya (Sadrazamlığı 1718-1730) Muşkara köyünü hibe ve temlik etmesi (Şahin, 2007: 65), Damad İbrahim Paşa'nın imar faaliyetlerinin yolunu açmış ve şehrin çekirdeğini oluşturan külliye ile etrafındaki dükkânlar ilk meyvesini oluşturmuştur. Özellikle yeni ticaret mekânlarının yapılışı yörenin ekonomisine ivme kazandırır. 1730 yılında birkaç bin olan kasabanın nüfusu şehir kimliği aldıktan bir buçuk asır sonra 18 binlere ulaşmış, çarşısında da 1055 dükkân, 9 han ve 12 fırını bulunmaktadır (Şahin, 2007: 66). Bunların dışında Tahtalı Kahvehanenin kuzeyinde kalan ve günümüze ulaşmamış Aziz Georgios Kilisenin avlusunda küçük bir pazar kurulmaktadır. Ayrıca bu çevrede 30 dükkân, 3 fırın ve 1 eczaneden bahsedilir (Öger ve Özdem, 2015: 9). Şehrin ekonomik dinamiklerinin başında tahmin edileceği üzere bağcılık gelmektedir. Bunun dışında beziryağı üretimi de bölgede oldukça yaygındır. Kale çevresinde birbirlerine yakın mesafede kaya oyma 5 bezirhane yapısı tespit edilmiştir. Zeğrek (keten) tohumundan geleneksel presleme yöntemiyle beziryağının çıkarıldığı bu küçük atölyeler Osmanlı döneminde vergiye tabi küçük sanayi kuruluşları olarak dikkati çeker (Maraşlı, 2018: 163-174).

Nevşehir'in köyden şehre dönüşme sürecinde bölgenin demografik yapısında önemli yer tutan Türkmen aşiretleri öne çıkar. Bunlardan Boynuinceli cemaatinin varlığı, okur-yazar ve hüner sahibi kimseler olarak bahsedilmesi (Eröz, 1966: 129) onların ileri gelenlerinin 1700'lerin başında Nevşehir merkezine yerleştirilmelerinde etkili olmuştur. Arşiv kayıtlarında şehrin merkezine yerleşeceklerin sayısı 800 hane olarak geçmektedir. III. Ahmed'in emriyle şehre yerleşecek kişiler için evler inşa edilmesi ve yaylaklara gitme bahanesiyle şehirden ayrılmamaları gibi bilgiler de bulunur (Sağlık, 2014: 125-126). Buradan Boynuinceli aşiretine bağlı kişilerin, bir kasaba veya şehrin kültür ve sosyal hayatına uyum sağlayabilecek durumda oldukları anlaşılmaktadır (Şahin, 2006: 253). Varlıklı olmayanlar ise Nevşehir dışına "İrmak Bucağı" olarak bilinen Gülşehir'in köylerine, Kızılırmak'ın iki yakasına iskân edilmişlerdir. Yani yerleşme hareketi sadece Nevşehir'in merkezine olmamış civarını da kapsamıştır (Şahin, 2006: 253). Bu durumda, Damad İbrahim Paşa'nın iskân politikasında yeni kurulan şehrin nüfusunu artırmak için bölgedeki aşiretlerden faydalanması pratik bir çözüm olarak düşünülebilir (Maraşlı, 2020: 18).

2. KAHVE KÜLTÜRÜ VE KAHVEHANELER

Kahve vazgeçilmez bir içecek olarak gündelik hayata dahil olduktan sonra gelenek haline gelmiş ve zamanla bu gelenek ile ilgili taşınmaz ve taşınır kültür unsurları oluşmuştur. Kahve tüketiminin artmasıyla mekân oluşturma isteği öncelikle kahvehaneleri ortaya çıkarmış, aynı zamanda kahve fincanları, kahve kutuları, fincan zarfları, kahve değirmenler, kahve soğutucuları, cezveler gibi kahve kültürüne ait kullanım eşyaları gündelik hayata girmiştir. Kahvenin dünya üzerindeki serüveninde İstanbul öne çıkan şehirlerin başında gelir. Kâtip Çelebi, 1543 yılında gemilerle İstanbul'a kahve geldiğini ve İstanbul ahalisinin kahveyle tanıştığını kaydeder.

Çelebi'nin, Aslı Yemen diyarından çıkıp tütün gibi dünyaya yayıldı. Kimi şeyhler Yemen dağlarını mesken edininip dervişleriyle bir tür ağaç yemişi bulup kalb ve bûn dedikleri taneleri döğüp yerlerdi ve kimisi de kavurup suyunu içerdi. Riyazat ve sülûke uygun ve şehveti kesmeye elverişli soğuk ve kuru gıda olduğundan Yemen ahalisi

mahallede kaya düşmesinden dolayı evlerin boşaltılma çalışmalarının gündeme geldiği kayıt altına alınmıştır. Bu konuda Nevşehir Belediyesi arşiv kayıtlarında İmar İşleri Müdürlüğü'nün 15.02.2002 tarihli "Cumhuriyet Mahallesi Afata Maruz Bölge Yazısı" bulunmaktadır.

² Kilise ile ilgili yayınlanmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bölgede Bizans sanatı ve mimarisi konusunda çalışmaları bulunan B. Tolga Uyar "Nevşehir Kalesi Yamaç Yerleşimi Kaya Kilisesi" ile ilgili yazdığı sanat tarihi raporunda kiliseyi 13. yüzyıla tarihlendirmektedir.

birbirinden görüp şeyhler ve sûfiler ve başkaları kullandılar (Kâtip Çelebi 1993: 39), dediği kahve buradan Avrupa'ya yayılmıştır (Birsell, 2003: 11).

“Kahve evi” anlamına gelen kahvehaneler yapıldıkları erken dönemlerden itibaren sosyal ilişkilerin şekillendiği toplumsal dönüşümleri yansıtan kamusal mekânlar olmuştur (Yaşar, 2005: 238). İstanbul'da 16. yüzyıldan itibaren görülen bu özel mekânlar, ilk başlarda kahve satılan ve tüketilen yer olarak öne çıkmış kısa sürede de gündelik hayatın tecrübe edildiği yerler haline gelmiştir (Yaşar, 2005: 239). 16. yüzyıldan sonra mahalle aralarında kahvehanelerinin yayılması ile sayıları giderek artan bu mekânlar gündelik hayatın sorunlarının çözümlendiği (Sökmen, 2011, 18), siyasi söylentilerin hayat bulduğu alanlar olmuştur. En çok da bu nedenle yani toplumu yönlendirme etkileri nedeniyle siyasi iktidarı elinde bulunduranlar için tehdit olarak görülmüş ve zaman zaman kapatılma yoluna gidilmiştir (Kırlı, 2000: 68). Tarihçi İbrahim Peçevi,

Aydın sınıfından iyi yaşamayı seven kimi insanlar, kahvehanelerin her birinde yirmi ya da otuz kişilik gruplar hâlinde toplanabiliyorlardı. Kimileri adâb-ı muâşeret yazıları ve kitap okuyor, kimileri tavlâ, satranç oynuyor, kimileri de yeni yazdıkları şiirleri getirip, sanat üzerine münazara yapıyordu, demekle bir nevi kahvehane müdavimlerinin de profilini çizer (Peçevî, 1981: 258).

İlk çıktıkları zaman tavlâ, dama ve satranç oyunlarının oynandığı, kitap ve güzel yazıların okunduğu, bazen de şiir ve edebiyattan söz edilen kahvehaneler, dönemin okur-yazar ve seçkin sınıfına hizmet eden özel mekânlar olmuştur (Saraçgil, 1999: 33-35). Zaman içerisinde toplumsal yapıdaki değişim ve çeşitlilik tüm yönleriyle kahvehanelere de yansımış ve farklı türleri ortaya çıkmıştır. Örneğin İstanbul'da kahvehaneler, toplumsal sınıf, etnik yapı ya da kültür düzeyleri göz önünde bulundurularak sınıflandırıldığında mahalle ve esnaf kahvehaneleri tarihi süreçte ortaya çıkan mekân tipleri olmuştur (Birincioğlu, 2011: 60). Bunların yanı sıra yeniçeri, âşık ve semai gibi kahvehaneler de farklı kültürlerle sahip topluluklar tarafından tercih edilmiştir (Bostan, 2001: 205). Bu durum kahvehanelerin müşteri profillerinin de değişimine neden olmuştur. Zamanla kahvehaneler sadece seçkinlere hitap eden özel bir alan olmaktan çıkmış ve toplumun farklı katmanlarındaki insanların uğrak yerlerine dönüşmüştür. Kahvehanelerin İstanbul dışına yayılması ile birlikte taşranın ortak kullanım mekânlarından biri haline gelmiştir.

3. TAHTALI KAHVEHANE

Günümüzde yerüstündeki sivil mimari örneklerinin çoğunun yitirilmiş olduğu Nevşehir Kalesinin etrafında büyük çoğunlukta kaya oyma mekânlar varlığını sürdürmektedir. Yeni düzenlemelerin ve yeni yatırımların gerçekleşmesi beklenmekte olduğu bu alanda güncel durumun belgelenmesi, hem tarihe kayıt düşülmesi hem de yapılacak müdahaleler için sağlıklı bilimsel veri sağlanması adına, büyük önem taşımaktadır (Becerir, 2020: 10). Genelde Kapadokya Bölgesi, özelde ise Nevşehir kale etrafındaki konut mimarisinin genel özelliklerinden biri yığma konutların yamaca yaslı olarak inşa edilmeleridir. Genellikle bölgeye özgü kesme taş malzeme ile yapılan evlerde kat yükseklikleri fazla olup fevkanî özellikler görülür. Bölgede jeolojik özellikler doğrultusunda, yapı malzemesi olarak; içinde sünger taşı blokları ve yaşlı andezit lavların parçaları bulunan gözenekli volkan tüfü kullanılır. Tüfler malzeme özelliği olarak kolay işlenebilir ve işlendikten sonra sertleşen ve dayanıklı bir yapıya sahiptir. Konutlar genelde tek ya da iki katlıdır. Üst örtü, düz toprak dam ya da takviye kemerlerle oluşturulmuş tonozdur. Duvarlar, doğal yerli kayanın kaba yonu, ince yonu ve kesme taş olarak işlenmesiyle değişiklik göstermektedir. Duvar örgüsü kesme taş olan cephelerde taşlar düzgün sıralı olup, sıralar birbirine eşit değildir. Yapılarda kat silmesi ve saçak silmesi bulunmaktadır. İki katlı yapılarda yapıların üst kısmından dışarıya doğru taşan ve örtüden gelen yükleri konsollarla alttaki duvara veren eleman olan çıkmalar, yapının taşıyıcı bünyesinde yer alan bir öğedir. Taş konsollar, bindirmeli, payandalı ve bindirme+küçük konsol taşlı olarak çeşitli şekillerde yapılmışlardır. Ahşapla taşın birlikte kullanıldığı örneklerde, ahşap hatil işlevi

görerek taş konsollara oturur ve üzerindeki kagir duvarı taşımaktadır (Binan, 1994: 52, 54, 66, 69-70). Kale ve çevresinde bulunan anıtsal nitelikli yapıların günümüze daha sağlam bir şekilde ulaştığı görülmektedir. Bunlar Nevşehir Kalesi, Damat İbrahim Paşa Külliyesi, Tahtalı Cami, H. Şeyh Efendi Cami, Kaya Cami, Kara Cami, Eski Cami, Orta Bettik Cami, Meryem Ana Kilisesi ve hamam ve çeşmelerdir. Bunların haricinde sivil ve ticari yapıların ise doğal ve insani etkenlerle hasar gördüğü ve çoğunlukla günümüze sağlam bir şekilde ulaşamadığı anlaşılmaktadır.

Tahtalı Kahvehanenin bulunduğu bölge Hıristiyan ve Türk-İslâm Dönemlerine ait kaya oyma mekânların yığma taş konut yapılarının yer aldığı bir alandır. Burada bulunan mahalleler genellikle 19-20. yüzyılda yapılmış büyük boyutlu evler ve köşk (konak) tipolojisine ait yığma taş konutlarıyla dikkat çekmektedir (Fotoğraf 1). Kahvehanenin de bulunduğu Cumhuriyet Mahallesi (eski Kisle Mahallesi) Nevşehir Kalesinin güneyinde eski Göre yolu üzerinde, Kahveci Dağının eteklerinde yer alır. Burası Geç Osmanlı Dönemi azınlık kiliselerinin, sivil, ticari, zirai mimarlık örneklerinin bulunduğu bir bölgedir. Bunlardan 1849 yılında yaptırılan Ortodoks Rumlara ait Meryem Ana Kilisesi 1924 yılındaki mübadele dönemine kadar ibadethane olarak (Pekak, 2009: 260), 1950 ve 1992 yılları arasında ise cezaevi olarak kullanılmıştır. Sacit Pekak "halkın 'Hapsane Kilise' olarak adlandırdığı Meryem Ana Kilisesinin yarısı kayıp olan kitabesine dayanarak 1849 tarihinde ibadete açılmıştır" demektedir (Pekak, 2009: 260). Burada Yılmaz Güney, Kemal Tahir gibi dönemin ünlü isimler bir süre de bulunmuşlardır (Büktel, 2012: 172-173). Ayrıca 1973 senesinde Türkan Şoray'ın oynadığı "Mahpus" filminin bazı sahneleri kiliseden dönüştürülen hapishanede çekilmiştir. Bu kilisenin kuzeybatısında ise Damat İbrahim Paşa İlkokulunun (inşa tarihi 1934) bahçesinde günümüze sadece 4 katlı bir çan kulesi ulaşan sekizgen planlı Aziz Georgios Kilisesi bulunur (Pekak, 2009: 260). Bu kilisenin 1796 tarihinde inşa edildiği, kubbesinin 1837'de yapıldığı avlusundaki çan kulesinin ise 1870 yılında tamamlandığından bahsedilir (Öger ve Özdem, 2015: 12). Bunların dışında hamam ve çeşmeler kahvehanenin etrafında bulunan diğer mimari örneklerdir.

Kahvehane, Nevşehir Cumhuriyet Mahallesi 385 ada 3,4,5 parsellerde yer almaktadır. Kahveci Dağı'nın eteklerinde ve Nevşehir Kalesi'nin güneydoğusunda Göreyolu Sokak üzerinde olup cephesi sokağa açılmaktadır. Kahvenin doğusunda Cumhuriyet Cami, kuzeyinde çan kulesi ve kilise kalıntısı, Güneydoğusunda da Meryemana Kilisesi yer alır (Fotoğraf 2). Halk arasında "Tahtalı Kahve" olarak bilinen yapı kentsel dönüşüm süreci öncesinde yıkılmış ve günümüze sadece belli bir seviyeye kadar duvar kalıntıları ulaşmıştır (Fotoğraf 3). Kahvehane ile ilgili yapılan literatür taramalarında fazla bilgi bulunmamaktadır. Eldeki bilgiler yapının yıkılmadan önceki dönemlerine ait fotoğraflarından, mimari belgeleme çalışmalarından, sözlü kaynaklardan ve az da olsa literatürde yer alan yayınlardan toplanmıştır. Bunlardan birinde yapı şu şekilde anlatılmaktadır:

Nevşehir il merkezinde bulunan tarihi "Kahvehaneler" içinde en ünlü olanlardan biri hiç şüphesiz eski Cumhuriyet Mahallesi'ndeki Rumlardan kalma Topal Ali Ağa'nındır. Buranın müşterileri çoğunlukla mübadele (değiştirme, göç) sonrası gelen, Nevşehir'lilerin "Muhacir" olarak adlandırdıkları Rumeli göçmenleri ile buraya yakın mahallelerden gelen müdavimleri idi. Bu kahvehanenin ünü; sahibi kadar, kahvehane olarak kullanılan binanın tarihi ve mimari özelliklerinden gelmekteydi. Yapı iki katlı yığma kagir idi. Alt katı bakkal olarak kullanılır, üst kata bir merdivenle çıkılırdı. Bu kahvehane, ilk açılan İstanbul kahvehaneleri'nin özelliklerini taşırdı. Küçük olmakla birlikte oyun oynayanlardan ayrılmış loca şeklinde bir bölmesi vardı. Bu kısma eski Osmanlı kahvehanelerindeki gibi kerevetler (sedirler) konmuştu. Buraya çıkıp oturmak isteyen müşteriler Osmanlı kültürünü yaşatmaktaydı. Müşteriler ayakkabılarını çıkararak buraya geçiyorlardı. Bu kahvehanenin adı halk arasında "Tahtalı Kahvehane"dir. İşleten Topal Ali Ağa, tam mesleğin adamı idi. Aynı semtte yine Ali adındaki bir başka şahıs tarafından işletilen kahvehane daha vardı. Fakat Topal Ali'nin kahvehanesi kadar kalabalık olmazdı. İçinde berber köşesi biraz yüksekti. Balkonunun tavanı kalemişi resimlerle süslüydü (Dinleyen, 2013: 64).

Tahtalı kahvehanenin bulunduğu Cumhuriyet (Rum Baş Mahallesi) Mahallesi 1900'lerin başında, mübadele öncesi dönemde Rumlara ve Türklere ait büyük dükkânların bulunduğu, kahvehane, gazino,

kütüphane gibi kamusal sosyalleşme mekânlarının olduğu, dönemin canlı bir yaşam merkezi görünümündedir (de Tapia, 2016: 238). 1912 yılında Nevşehir’de Rumların 5 kahvehane ya da gazinosu olduğundan bahsedilir (de Tapia, 2016: 460). Eskilerin “Rum Gazinosu” (Çatak, 2020) dediği, Tahtalı Kahvehane sonraki bir tarihte kahvehaneye dönüştürülmüş olmalıdır. Tahtalı kahvehanenin altında bir bakkal dükkânı olduğu, etrafında manav, kuyumcu gibi dükkânların bulunduğu ancak mübadele ile birlikte yok olduklarından bahsedilir (Çatak, 2020).

3. 1. Mimari Özellikleri

Kahvehane yöreye ait kesme taş malzemeden iki katlı ve yığma şekilde inşa edilmiştir. Günümüze kısmen ulaşan 1. kat seviye planında (kahvenin izdüşümü olan alan) yan yana iki mekân mevcuttur. Bunlardan kuzeydeki mekâna giriş, mekânın kuzey batısında bulunan yaklaşık 90 cm. genişliğinde bir açıklık ile sağlanmaktadır. Yapının eski fotoğraflarında burada ahşap tek kanatlı bir kapı mevcut olduğu görülür. Bu kapının doğusunda 90 cm. genişliğinde bir pencere açıklığı yer alır. Fotoğraflarda bu pencerenin kapalı olduğu görülmektedir. Aynı mekânın doğu duvarında da bir adet 90 cm. genişliğinde pencere açıklığı görülmektedir. Mekân yaklaşık 3.40 m. x 3.30 m. ebatlarında kare ölçülere sahiptir. Bu mekânın güneyinde ve batısında kesme taş örgülü duvar izleri 1.60 m. yüksekliğine kadar hala görülebilmektedir. Yine aynı mekânın zemininde yaklaşık 40 cm. x 65 cm. ölçülerinde sal taşı döşeme izleri mevcut olup mekânın zemininin taş kaplama olduğu düşünülmektedir (Fotoğraf 4, Şekil 1).

Bu mekânın güneyinde yer alan 2. mekâna giriş sokağa bakan doğu cephesinden yaklaşık 90 cm. açıklık ile sağlanmaktadır. Yaklaşık 5 m. x 5.13 m. ölçülerinde kare forma yakın plan gösterir. Doğu duvarında bir adet 100 cm. genişliğinde pencere açıklığı bulunur. Mekânın kuzey, güney ve batı duvarlarında yaklaşık 2.18 m. seviyeye kadar kesme taş örgülü duvar kalıntıları mevcuttur. Güneybatı duvarında sonradan kapatıldığı düşünülen 80 cm. genişliğinde kesme taş malzeme dört sıra duvar dolgusu görülmektedir. 1. seviye mekânların örtüsü tamamen yıkılmış olup kahvehaneyi işleten kişilerden ve mahalle sakinleriyle yapılan görüşmelerde üzerinin hezenlerle kapalı olduğu bildirilmiştir.

2. katta yer alan kahvehanenin olduğu mekâna giriş kuzeybatı cepheden yaklaşık 130 cm. ölçülerinde olan kapı açıklığı ile sağlanmaktadır. Eldeki fotoğraflardan da anlaşıldığı kadarıyla burada kesme taşlar ile yapılmış 3 üç adet basamak görülmekte ve üçüncü basamağın üzerinde ahşap çift kanatlı bir kapı yer almaktadır. Ahşap kapıdan sonra merdivenler devam etmekte ve üst kata çıkış sağlamaktadır. Ancak bu kısım ile ilgili sözlü kaynakların dışında bir bilgi mevcut değildir (Fotoğraf 5, Şekil 2-3)

Üst kat mekân tamamen yıkılmış olup günümüze ulaşamamıştır. Zemin ve kadastro ölçümlerinden yola çıkılarak burasının yaklaşık 6. 45 m. x 5 m. ölçülerinde olduğu düşünülmektedir. Sözlü kaynak araştırmalarına göre zemin ve tavan döşemelerinin ahşap plakalarla kaplı olduğu, duvarların ise kesme taş malzemeden yığma olarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Kahvehaneyi işleten kişiler, merdivenlerin bitiminde yer alan güney duvarında bir adet kapı açıklığı olduğunu ve fakat bunun sonradan kapatıldığını bildirmiştir. Mekânın doğu duvarında 1 m. x 1.8 m. ölçülerinde 3 pencere açıklığı yer alır. Pencere ahşap çerçeveli ve çift kanatlıdır. Kuzey duvarında ortada balkona açılan kapı ve iki yanında pencere bulunur. Pencere 1 m. x 1.8 m. ölçülerinde, ahşap çerçeveli ve çift kanatlıdır. Kapı 1. 20 m. x 2 m. ölçülerinde yine ahşap çerçeveli ve çift kanatlıdır. Kapıdan hemen sonra ismini aldığı ahşap balkona çıkılır.

Balkon 1. 80 m. genişliğinde olup kuzey ve doğu cepheleri boyunca “L” şeklinde uzanır. Balkonun zemini ve tavanı ahşap döşemelidir. Zeminden çatıya doğru yükselen 8 cm. x 8 cm. kare ölçülerde 10 adet ahşap sütun ve sütunlar arasında ikiz kemerler çatıyı taşıırken, balkonu destekleyen taşıyıcı yapı elemanları basit ahşap direklerle sağlanmıştır. Bu ahşap direklerin üzerinin tahtalarla kapatılmış olduğu fotoğraflardan anlaşılmaktadır (Fotoğraf 6).

3.2. Bezeme Özellikleri

Üst katın kuzey ve doğu duvarının dış cephe yüzeyinde, kenarları silmelerle oluşturulmuş panolar ve boya ile yapılmış bezemelerin mevcut olduğu fotoğraflardan tespit edilmiştir. Balkon kapısının üzerinde kenarları silmeli kare bir pano yer alır. İkinci bir silme kuşağı ise, kare panonun üst çerçevesinde hizalanarak yarım dairesel bir form oluşturur. Yarım dairesel formun ortasından sol tarafa doğru sarkan bir perde tasviri seçilmektedir. Perdenin ortasından aşağı doğru inen püskülü görülür. Panonun zemini açık renk, perde yeşilimsi bir renk ile boyanmıştır. Silmelerde ise sarımsı bir renk kullanıldığı görülür. Kare panonun iki yanında, kapı hizasında biten kenarları silmeli dikdörtgen panolar yer alır. Bu panolar kapı hizasında silmeli madalyonlar oluşturmaktadır. Dikdörtgen çerçeveler kırmızı, zemin ise siyah alacalı olarak boyanmıştır. Balkon kapısının iki yanında yer alan pencere üst bölümleri silmelerle dikdörtgen çerçeve içerisine alınmış, zeminine dalgalı renkler kullanılarak mermerimsi bir hava katılmıştır. Duvar köşesinde ise tavadan pencere alt hizasına kadar uzanan kenarları silmeli dikdörtgen çerçeve uygulaması yapılmıştır. Dikdörtgen panonun orta kuşak kısmında dairesel bir madalyon yer alır. Çerçeve kırmızı ile madalyonun zemini ise siyah alacalı olarak boyanmıştır. Cephenin üst kısmında saçak altında, kuzey ve doğu cephesi boyunca uzanan kalemşi bordür yer alır. Bordürün beyaz boya ile yapılmış barok karakterli bitkisel bezeme olduğu anlaşılmaktadır. Doğu cephesinde de benzer bezemelerin olduğu eski fotoğraflarda görülmektedir (Fotoğraf 7, Şekil 4).

SONUÇ

Tahtalı Kahvehane mimari ve bezeme özellikleri bakımından Kapadokya Bölgesinde 19. yüzyıldan itibaren oluşmaya başlayan sivil mimarinin genel karakteristiğini yansıtmaktadır. Özellikle Ürgüp, Avanos, Göreme, Ortahisar, Mustafapaşa ve çevresinde görülen geleneksel konutların zengin plan ve cephe tasarımlarıyla örtüşür. Günümüze çok örneği kalmamış olsa da Nevşehir kale çevresinin de yöresel kesme taş malzemeyle yapılmış iki katlı, gösterişli cepheye sahip yığma kagir binalar bakımından oldukça zengin olduğu eski fotoğraflarından, sözlü ve yazılı kaynak araştırmalarından anlaşılmaktadır. Ancak hızlı kentleşme, kentsel dönüşüm uygulamaları, doğal ve insan faktörlü tahribatlar neticesinde içerisinde kahvehanenin de bulunduğu pek çok yapı günümüze ulaşmamış ya da kısmen ulaşmıştır.

Yöreyle ait yumuşak yapıli kesme taş malzeme ile kagir inşa edilen iki katlı binanın üst katını teşkil eden kahvehanenin en dikkat çeken özelliği cephesini hareketlendiren ahşap balkon uygulamasıdır. Ahşap konsollarla desteklenen balkonda çatı, ahşap sütunlarla desteklenmektedir. Taş konsollu, taş ya da ahşap sütunlu açık çıkmalı balkon uygulamaları bölge evlerinde oldukça yaygın bir uygulamadır. Ancak kahvehanedekine benzer tamamen ahşap ve “L” planlı balkon uygulamasına çevrede rastlanmamıştır.

Kahvehanenin diğeri bir özelliği ise silmeli panolar ve mermer görünümü verilmiş boyamaları ile dış cephe bezemeleridir. Nevşehir ve çevresinde duvar resmi geleneğinin oldukça yaygın olduğu bilinmektedir. Özellikle Mustafapaşa (Sinassos) evlerinin zengin duvar resimlerine sahip olduğu yöre ile ilgili yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır (Özbek, 2005: 11-50). Buranın yanısıra Ürgüp, Avanos ve kale etrafındaki bazı konutlarda da duvar resimleri görülmektedir. Kahvehanenin cephesindeki silme kuşaklarının alçı malzeme ile yapılmış olduğu düşünülmektedir. Dış cephe bezemesinde kullanılan mermer taklidi boyamaların benzeri Gülşehir Karavezir Mehmet Paşa Külliyesinin cami (1779) içerisinde de yer yer kullanılmıştır. Özellikle mihrap eyvanının sivri kemer içinde ve alt kat pencere sövelerinde yağlı boya ile yapılmış mermer taklidi bezemeler görülür. Yağlı boya ile yapılmış mermer taklidi boyamaların Barok Dönemin özelliği olduğu bilinmektedir (Köşklü, 2010: 84).

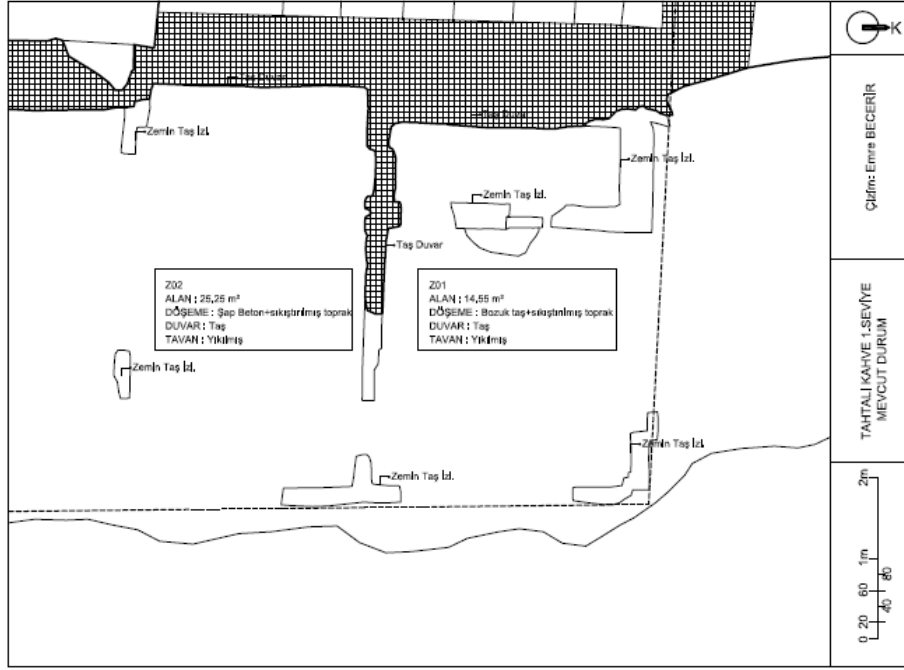
Sonuç olarak Kapadokya Bölgesinin kendine özgü yapısı, fiziksel çevrenin insan eliyle biçimlenmesinde önemli bir etken olmuştur. Zaman içerisinde ihtiyaçlar doğrultusunda farklı yapı türleri ortaya çıkmış ve bölgenin jeolojisine bağlı şekillenen topoğrafyaya ve genel havaya uyum sağlamıştır. Kahve kültürünün ortaya çıkması ile mekâna duyulan ihtiyaç sonucu oluşan kahvehanelerden biri de Tahtalı Kahvehanedir. Nevşehir kent merkezinde uzun yıllar amacına hizmet etmiş yapı, bir zaman sonra yıkılmıştır. Barındırdığı

maddi ve manevi değerleri ile tarihi kompozisyon özelliği gösteren bu yapının yeniden ayağa kaldırılarak işlevsellik kazandırılmasının kentin kültürel mirasına katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

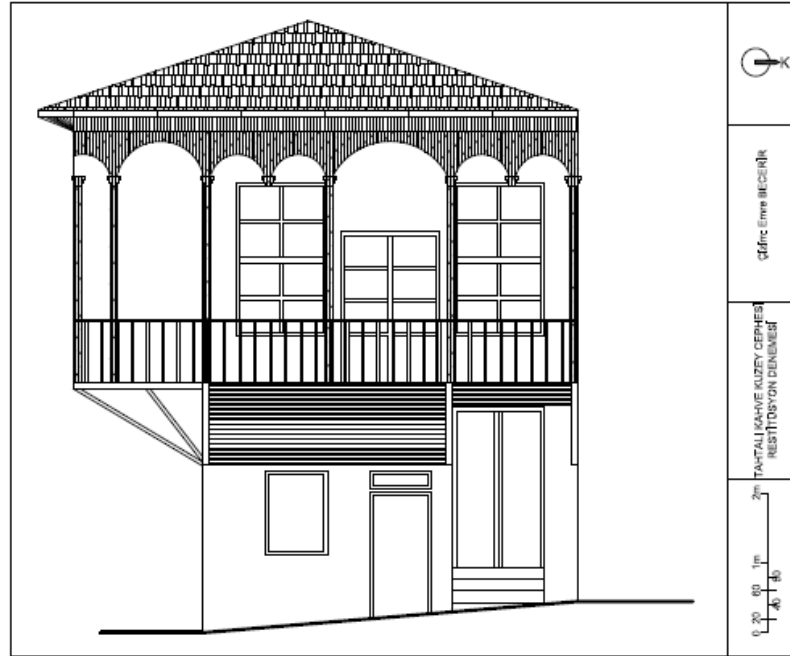
KAYNAKÇA

- Becerir, E. (2020). *Nevşehir Kale Çevresi Kaya Mekânların Belgelemesi ve Koruma Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Binan, D. U. (1994). *Güzelyurt Örneğinde Kapadokya Bölgesi Yiğma Taş Konut Mimarisinin Korunması İçin Bir Yöntem Araştırması*, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Birincioğlu, G. (2011). Sosyalleşme Sürecine Yön Veren Kahvehaneler ve Mimarileri. A. Ö. Demirli ve N. Öztürk (Haz.) *Tüm Zamanların Hatırına Sarayda Bir Fincan Kahve*. (s. 61). İstanbul, Türkiye Büyük Millet Meclisi Milli Saraylar Yayınları.
- Birsel, S. (2003). *Kahveler Tarihi Salâh Bey Tarihi I*, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Bostan, İ. (2001). Kahve. *TDV İslam Ansiklopedisi*. (c. 24, s. 202-205). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Büktel, Y. (2012). Nevşehir Meryem Ana Ortodoks Kilisesinin Restorasyonu Üzerine Notlar, A. Öger (Ed.). *I. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu 16-19 Kasım 2011 Nevşehir*, 8, (s. 172-173). Ankara.
- Çatak, M. E. ve diğerleri. (2020). "Nevşehir Cumhuriyet Mahallesi Tarihi", Bilkent Üniversitesi Seminer Ödevi, Ankara 2020.
- Çöl, Ş. (1998). *Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesinin Ölçmek İçin Bir Yöntem Denemesi*, Doktora Tezi, Mimarşinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dinleyen, M. (2013). Kahve ve Nevşehir Kahvehaneleri. *Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi*, (17), 60-66.
- De Tapia, A. A. (2016). *Orthodox Christians And Muslims Of Cappadocia: Intercommunal Relations In An Ottoman Rural Context (1839-1923)*, İstanbul.
- Eröz, M. (1966). *Türk Köy Sosyolojisi Meseleleri ve Yörük-Türkmen Köyleri*, İstanbul: Fakülte Matbaası.
- Hild, F., Restle, M. (1981). *Kappadokien (Kappadokia, Charsianon, Sebastia und Lykandos), Tabula Imperii Byzantini 2*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- İbrahim Peçevi. (1981). *Peçevi Tarihi I*, (B. S. Baykal, Haz.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Kaya, M. (2006). XX. Yüzyıl Başlarında Niğde Sancağı'nın Nüfusuna Dair, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. (19), 199-200.
- Kâtip Çelebi. (1993). *Mizanü'l-Hak Fi İhtiyari'l-Ahak*, (O. Ş. Gökyay, Haz.). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı
- Kırlı, C. (2000). Kahvehaneler ve Hafiyeler: 19. Yüzyıl Ortalarında Osmanlı'da Sosyal Kontrol. *Toplum ve Bilim Dergisi*. (83), 58-77.
- Köşklü, Zerrin. (2001) *Nevşehir/Gülşehir Karavezir Mehmet Paşa Külliyesi. Atatürk Üniversitesi Güzeli Sanatlar Fakültesi Dergisi*, (7), 75-92.
- Maraşlı, S. (2018). Nevşehir Yamaç Yerleşim Alanında Bulunan Bezirhaneler. *Arkeoloji ve Sanat*. (157), 163-174.
- Maraşlı, S. (2020). *Göçerlikten Yerleşim Nevşehir Kırsalında Kubbeli Tandır Evleri*, Konya: Literatürk Academia.
- Oflaz, M. (2012). 16. Yüzyıl sonlarında Ürgüp Kazası, A. Öger (Ed.). *I. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu 16-19 Kasım 2011, Nevşehir*, 5, (s.313-330). Ankara.
- Öger, A. Özdem, O (2015). *Nevşehir Mektepleri (1820-1920) Metin-Sözlük-Tıpkıbasım*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özbek, Y. (2005). *Mustafapaşa (Sinassos) Evlerinde Duvar Resimleri*, Kayseri: M Grup Matbaacılık.
- Pekak, S. (2009). Kappadokia Bölgesi Osmanlı Dönemi Kiliseleri: Örnekler, Sorunlar Öneriler. *Metu JFA*, 26 (2), 249-277.
- Sağcan, F. (2008). Kapadokya'da Geleneksel Yerleşmelere Bir Bakış Yerleşim Özellikleri ve Planlama Çalışmaları. *Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi*, (10), 54-57.
- Sağlık, A. ve diğerleri. (2014). *Bir Şehrin Doğuşu Hikayesi Nevşehir-i Dilara Belgelerle Nevşehir'in Kuruluşu*, Nevşehir.
- Saraçgil, A. (1999). Kahvenin İstanbul'a Girişi: 16. ve 17. Yüzyıllar, M. Atik, E. Özdoğan. (Çev.), *Doğu'da Kahve ve Kahvehaneler* (s. 27-41), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sökmen, C. (2011). *Aydınların İletişim Ortamı Olarak İstanbul Kahvehaneleri*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Şahin, İ. (2006). *Osmanlı Döneminde Konar-Göçerler*, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Şahin, İ. (2007). Nevşehir, *İslam Ansiklopedisi*, (c.33, s. 64 -67). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yaşar, A. (2005). Osmanlı Şehir Mekânları: Kahvehane Literatürü, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3, (6), 237-256.
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi (BOA) İstanbul.

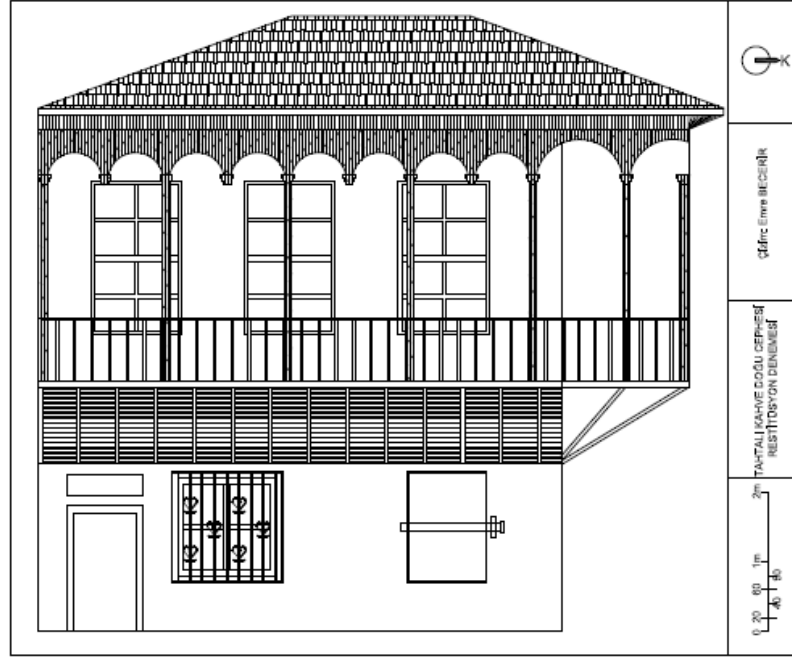
Ek1. Şekiller

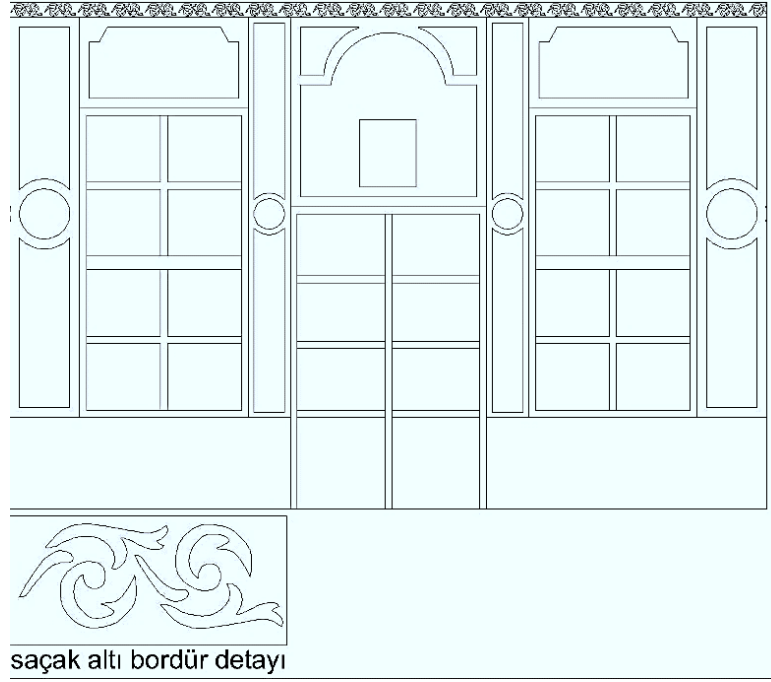
Şekil 1. Kahvehane'nin zemin kat mevcut planı.

Şekil 2. Kahvehane'nin kuzey cephe restitüsyon denemesi.

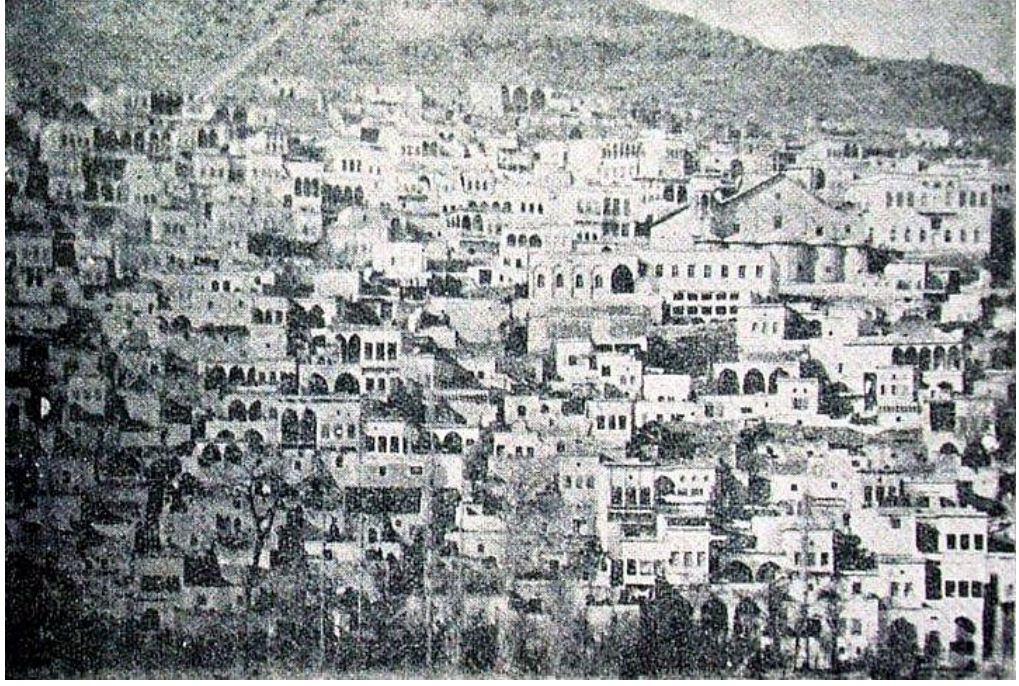

Şekil 3. Kahvehanenin doğu cephe restitüsyon denemesi.

Şekil 4. Dış cephe silme kuşakları restitüsyon denemesi.

Ek 2. Fotoğraflar

Fotoğraf 1. 1900'lü yıllarda Nevşehir (Nevşehir Belediye Arşivi).

Fotoğraf 2. Meryem Ana Kilisesi, kuzeyinde Eski Cami ve karşısında yıkılmış durumda kahvehane.

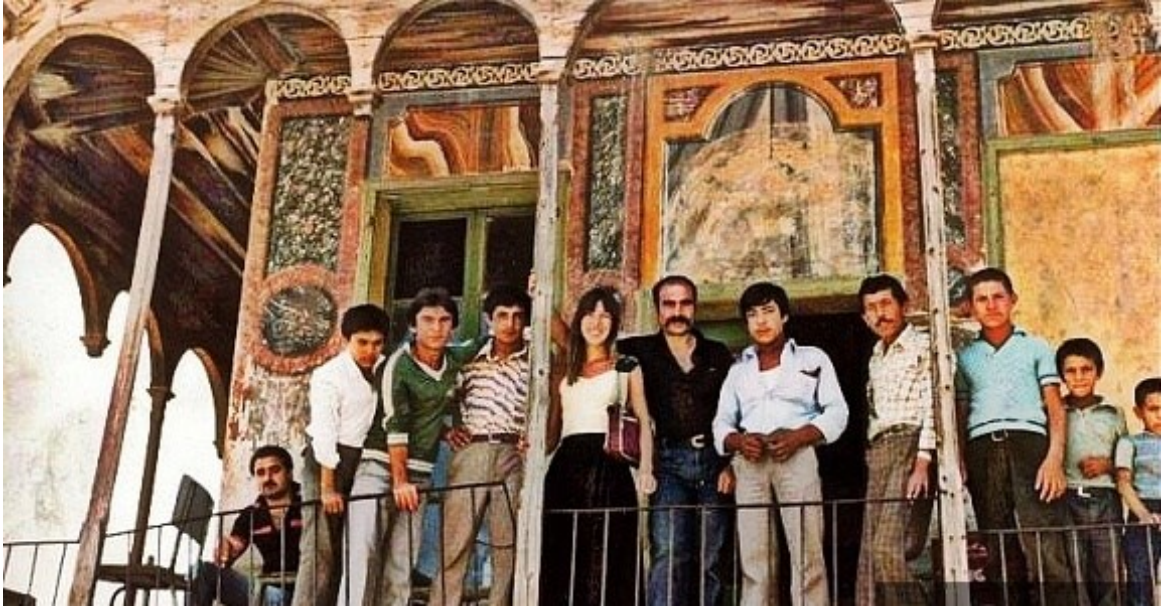
Fotoğraf 3. Günümüzde Tahtalı Kahvehane.

Fotoğraf 4. Tahtalı Kahvehane'nin zemin kat duvarları.

Fotoğraf 5. Kahvehaneye ait eski fotoğrafta doğu ve kuzey cepheler görülmektedir (Nevşehir Belediye Arşivi).

Fotoğraf 6. Kahvehanenin kuzey cephesi "L" formundaki balkon ve duvar bezemeleri görülmektedir (Nevşehir Belediye Arşivi).

Fotoğraf 7. Kahvehanenin doğu cephesi (Nevşehir Belediye Arşivi)

EXTENDED SUMMARY

Purpose

Cappadocia, along with its natural and archaeological sites, is well-known for exhibiting important examples of civil architecture from Late Ottoman era. Especially, around Ürgüp, Göreme, Avanos, İbrahimpaşa, Ortahisar, Mustafapaşa and Nevşehir Castle, examples of civil architecture which survived until today can be seen. However, many of the constructions fell into ruins due to the natural or human factors, deserted or were destroyed therefore they did not reach to-day. One of these structures is the building known as Tahtalı Kahvehane (Tahtali Coffee House). The reconstruction of buildings, which are destroyed completely and could not survive but important for the city's historical environment and carrying historical identity, can be regarded as steps for practicing in departments of restitution, restoration and reconstruction. Moreover, it constitutes a source for art historical study with its important role on sustainability of conventional construction techniques, material, plan and characteristics of architecture and decoration. Although it is necessary to conserve this type of buildings which are considered as witnesses of history, in some conditions which they could not be protected it is important to reconstruct them by relying on photographic sources, architectural traces and verbal and textual resources. Tahtalı Kahvehane, which is the building this paper concerned, is the local example of coffee houses which are those earliest examples dated back to 16th century in Istanbul. We suppose that reconstructing the building by giving priority to its originality will help to protect sustainability of historic environment around the castle.

Methodology

The coffee house which is the topic of this study did not survive. There are also no enough literary sources about the building. Some of the information about the can be gained from the photographs of the building which were taken just before the building collapsed. Many of the photographs can be dated back to after 1950s. These photographs were an important source for the architectural drawings of elevations of building. The drawings of elevations have been done by using these photographs. Architectural documentation made in-situ is also important source for the building which could not survive. Ruins of first floor walls were examined in order to understand materials and techniques used in the construction and also discover the dimensions of the building. In addition to this, verbal and textual sources and even if there is not enough, literary sources published about the building are the resources used to explain the original structure of the building.

Findings

The coffee house was built double floor from cut stone as masonry. There are two rooms in the first floor as it can be seen from first floor plan which is partly survived. One of them which is in the north is in square plan and measures approximately 3.40 m. x 3.30 m. It is still visible that there are remains of cut stone wall in the south and west of this room. Again, in the same room there are traces of flagstone laying which indicates that the stone paving is used for the floor of the room. The entrance to other room which is situated on the south of this room is made from the gap which is situated in east façade of building and facing the street. It is close to square in plan and measures about 5 m. x 5.13 m. there are remains of cut stone wall in north, south and west sides of the building. The top of the first floor rooms is collapsed but it has been reported in the interviews with people who operated the coffee house and people who were neighbourhood residents that the first floor of the building was covered with floor frames and wood girders (local name: hezen). Entrance to the place in which the coffeehouse situated is made from the door opening on the northern façade. As it can be understood from the photographs mentioned, in this floor there are 3 stairs which were structured from cut stones and on the third stair there is a double-wing wooden door. After this wooden door the stairs continues and reaches to the top floor. The place in the top floor is completely collapsed and not survived. Relying on the results of floor and cadastral measurements, it is assumed that the measurements of this place is approximately 6.45 m. x 5 m. According to verbal resources it is know that the ground and ceiling were covered by wood plaques and were structured from masonry cut stones. On the north wall there is a door which opens to the balcony and there are two windows on the both sides of the door. Door gives access to the wooden balcony-which

is named wooden balcony based on its material. The balcony rests on the north and east facades in L form. The ground and ceiling of the balcony is also covered with wood plaques. There are 10 columns which raise from the ground to the roof. While the columns and double arches support the roof, balcony is supported by simple wooden poles. It has been found from photographs that there are decorations made with paint and framed panels on the outer facades of north and east walls.

Conclusion and Discussion

Tahtalı Kahvehane, in terms of its architectural and adornment features, represents the characteristics of civil architecture which has formed since 19th century in Cappadocia region. The most intriguing feature in this building, which is structured as double floor with soft texture local cut stones, is the wooden balcony which decorates the façade of coffee house's second floor. The roof on the balcony, which is supported by wooden poles, is supported by wooden columns. Open balconies with stone consoles and supported by wooden or stone columns are common types of balconies in local houses. The other feature of the building is the outer façade decoration which is made with framed panels and paintings imitate marble. It is known that the tradition of making fresco is very common in Nevsehir and its surroundings. As a result, characteristics of Cappadocia region had an important effect on formation of physical environment by human hands. In the course of time different building types emerged according to the needs and they adapted to the topography which is shaped according to the geology of the environment and general weather conditions. The coffee house, which is constructed after the coffee house culture emerged in Nevsehir and fulfilled its purposes for a long time, is destroyed after some time. We think that the reconstruction and refunctioning of this building, which indicates historical importance with its material and sentimental values, will be a significant contribution to cultural heritage of the city.